

Fundusze Europejskie

Procedura opiniowania strategii Innego Instrumentu Terytorialnego dla Partnerstw JST z OSI krajowych w województwie lubelskim w perspektywie finansowej na lata 2021-2027

Spis treści

Wykaz skrótów i pojęć.....	4
Wstęp.....	6
I. Istota i cele instrumentu IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych.....	10
II. Terytorialny zakres wsparcia IIT dla Partnerstw JST	12
III. Realizacja IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027	15
1. IIT dla Partnerstw JST w strukturze Programu	15
2. Warunki podstawowe realizacji IIT dla Partnerstw JST	18
3. Aktualizacje strategii IIT, zmiany w dokumencie i załącznikach	20
IV. Elementy Strategii IIT	24
a) Diagnoza obszaru - analiza problemów, potrzeb i potencjału partnerstwa JST oraz synteza diagnozy i założenia do strategii IIT	26
b) Cele partnerstwa JST - określenie celów współpracy w ramach IIT	27
c) Powiązanie z programem regionalnym (i/lub krajowym) i oczekiwane do osiągnięcia wskaźniki produktu oraz rezultatu	28
d) Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii IIT	28
e) Opis procesu zaangażowania lokalnych interesariuszy (włączenie partnerów społecznych i gospodarczych oraz społeczeństwa obywatelskiego).....	29
f) Planowane źródła finansowania	30
g) Lista projektów strategii IIT i elementy opisu projektu IIT	31
h) Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie polityki przestrzennej	37
V. Procedura opiniowania Strategii IIT Partnerstwa JST z OSI krajowych....	38
A) Wstępna weryfikacja Strategii IIT Partnerstw JST	38
B) Zasadnicza procedura opiniowania Strategii IIT Partnerstwa JST.....	40
VI. Dane kontaktowe	45

Wykaz skrótów i pojęć

CP – Cele Polityki wskazane w art. 5 rozporządzenia ogólnego

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny Plus

FS – Fundusz Spójności

IIT – inne instrumenty terytorialne w ramach strategii terytorialnych, o których mowa w art. 28 lit. c oraz 29 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 9 i art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności

IP – instytucja pośrednicząca

IZ – Instytucja Zarządzająca programem regionalnym lub programem krajowym

IZ FEL – Instytucja Zarządzająca Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KSRR 2030 – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

MFiPR – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

MOF – miejski obszar funkcjonalny

OF – obszar funkcjonalny

OP – Oddział Programowania w Departamencie Zarządzania Programami Regionalnymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie

DZ PR – Departament Zarządzania Programami Regionalnymi w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie

DSiR – Departament Strategii i Rozwoju w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie

OSI – obszar strategicznej interwencji

Program/FEL – program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

rozporządzenie EFRR i Funduszu Spójności - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności

rozporządzenie ogólne - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

SOOŚ – Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

SRWL 2030 – Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

SZOP – Szczegółowy Opis Priorytetów Programu

UMWL – Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie

UP – Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce

ustawa wdrożeniowa - ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, instrument rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 28–30 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 9 i art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności

u.s.g. – Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

Związek ZIT - na gruncie procedury – tworzące się lub powstałe partnerstwo JST w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym wyznaczonym w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, bez względu na stopień instytucjonalizacji/sformalizowania współpracy JST

Związek IIT – Partnerstwo JST z OSI krajowych/ Partnerstwo JST utworzone w celu realizacji IIT - na gruncie procedury – nazewnictwo stosowane zamiennie bez względu na stopień instytucjonalizacji partnerstwa JST dla określenia właściwości jednostek samorządu terytorialnego, współpracujących ze sobą w celu realizacji strategii terytorialnej Innego Instrumentu Terytorialnego

ZWL – Zarząd Województwa Lubelskiego

Wstęp

1. W dniu 24 listopada 2022 r. Program został zatwierdzony przez Komisję Europejską Decyzją Wykonawczą nr C(2022) 8382. Umożliwia to rozpoczęcie formalnego procesu uzyskania przez współpracujące gminy i miasta z tzw. obszarów strategicznej interwencji - OSI krajowe zgodnie z KSRR 2030, opinii do strategii terytorialnych będących podstawą realizacji IIT, zgodnie z art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej.
2. W Programie będą wspierane strategie terytorialne, o których mowa w art. 28 rozporządzenia ogólnego, z wykorzystaniem następujących form:
 - 1) zintegrowane inwestycje terytorialne;
 - 2) inne instrumenty terytorialne w zakresie rewitalizacji;
 - 3) inne instrumenty terytorialne w zakresie współpracy partnerstw JST w ramach OSI krajowych wyznaczonych w KSRR 2030.
3. Na jednym obszarze będą mogły równolegle funkcjonować różne instrumenty terytorialne, jeżeli nie będzie występowało podwójne finansowanie realizowanych w ich ramach projektów. Wymagane będą jednakże dla nich osobne strategie terytorialne, właściwe dla poszczególnych instrumentów.
4. Punktem wyjścia do zastosowania IIT jest przyjęte w Programie założenie, że oprócz interwencji z wykorzystaniem ZIT oraz IIT dla działań rewitalizacyjnych (realizowanych przez pojedyncze gminy) należy zapewnić wsparcie rozwoju relacji funkcjonalnych pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego zaliczonych do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją oraz miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Województwo Lubelskie jest szczególnie predestynowane do realizowania tego typu działań pomocowych (w oparciu o środki UE) przede wszystkim ze względu na szczególną kumulację niekorzystnych zjawisk i trendów społeczno-gospodarczych ograniczających możliwości rozwoju. Zgodnie z delimitacją KSRR 2030 w województwie lubelskim wyznaczono aż 140 gmin zagrożonych trwałą marginalizacją i 11 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (spośród 213 gmin w województwie aż 151 wymaga interwencji w ramach OSI krajowych). W zestawieniu liczby gmin zaliczonych do OSI krajowych KSRR 2030 w poszczególnych województwach województwo lubelskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju.
5. IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych w odróżnieniu od ZIT jest bardziej elastyczny, gdyż nie odnosi się wyłącznie do obszarów miejskich, których delimitacja następuje w SRWL 2030. Ustalenie składu związku IIT, kształtu i zakresu planowanej współpracy w formule IIT dla partnerstw JST jest pozostawione w gestii Partnerów JST. ZIT dedykowany jest rozwojowi miejskich

obszarów funkcjonalnych, w IIT dla JST przeważa zaś komponent wsparcia obszarów innych niż miejskie. IIT dla Partnerstw JST koncentruje się przede wszystkim na niwelowaniu dysproporcji i przełamywaniu barier rozwojowych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich zagrożonych marginalizacją i utratą funkcji społeczno-gospodarczych. Nie rezygnuje się przy tym z relacji miasto-wieś, gdyż podstawą współpracy powinny być istniejące, często naturalne i tradycyjne powiązania obszarów wiejskich z miastami (więzi społeczno-gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe, kulturowe itp.). Współpraca obejmuje nie tylko kierunki podejmowania interwencji w obszarach deficytowych (objętych stagnacją/kryzysem), ale wzmacnia również działania związane z wykorzystaniem istniejących zasobów i potencjału. Miasta w tej konfiguracji mogą oddziaływać korzystnie jako siła napędowa dla atrakcyjności i rozwoju obszarów wiejskich.

6. Na jednym, a nawet tożsamym obszarze (wyznaczonym granicami współpracujących JST) mogą być realizowane różne instrumenty jednocześnie, np. ZIT i IIT. Ich oddziaływanie musi pozostać transparentnie odseparowane, co wyraża się odrębnością strategii terytorialnej i całego systemu przygotowania, wdrażania, zarządzania, monitorowania i ewaluacji strategii. Odrębność dotyczy też list projektów i samych projektów wynikających ze strategii – projekt ujęty na liście IIT nie może być przedmiotem listy w strategii ZIT i odwrotnie.
7. Na podstawie powyższych przesłanek i w związku z art. 36 ust. 2 ustawy wdrożeniowej w programie przyjęto definicję, która uprawnia określone partnerstwo (związek) JST do skorzystania z formuły IIT. Do ubiegania się o wsparcie będą uprawnione formalnie utworzone partnerstwa JST z przewagą gmin zaliczonych do OSI krajowych. W Programie przyjęto, że uprawnienie do wdrażania IIT przynależy partnerstwom JST, w których składzie min. 70% ogólnej liczby gmin, stanowią gminy o statusie: gminy zagrożone trwałą marginalizacją i/lub miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.
8. W związku z brakiem obowiązku delimitacji obszarów, którym dedykowany jest IIT dla Partnerstw JST na poziomie SRWL 2030, poza warunkiem zapewnienia 70% udziału OSI krajowych w składzie gmin partnerstwa i wymogiem posiadania wspólnej granicy (warunek sąsiedztwa i zwartości terytorium współpracy – gminy muszą sąsiadować ze sobą) nie ustanawia się dodatkowych wymagań względem terytorium i zasięgu terytorialnego współpracy JST.
9. W ramach Kontraktu Programowego dla Województwa Lubelskiego ujęto gwarancje udzielenia wsparcia dla OSI krajowych z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych lub dedykowanych naborów, lub preferencji, określonych w Programie Regionalnym.

10. W ramach IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych finansowane będą projekty właściwe dla następujących celów polityki spójności: CP2, CP5.
11. Projekty realizowane będą w trybie konkurencyjnym w CP5 (CS 5 (ii), na który przeznaczono 57 073 500,00 Euro oraz w CP2 (CS 2(i) i CS 2(ii) – przeznaczono: 20 000 000,00 Euro). Preferencje dla partnerstw JST przewidziano w cs: 1(ii), 2(iv), 2(v), 2(vi), 2(vii), 2 (viii), 4(ii), 4(iii), 4k), 4f).¹
12. Wszystkie działania realizowane w ramach instrumentów terytorialnych IIT podlegają zasadom horyzontalnym wynikającym z UP, ustawy wdrożeniowej oraz wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy wdrożeniowej.
13. Niniejszy dokument został opracowany celem określenia procedury dokonywania oceny strategii terytorialnych opracowywanych przez podmioty reprezentujące samorządy wchodzące w skład Partnerstw JST z OSI krajowych. Zapisy zawarte w dokumencie nie mają charakteru wytycznych w rozumieniu art. 2 pkt. 38 i art. 5 ustawy wdrożeniowej. Doprecyzowują jednak obszary tematyczne i problemowe, które ustawodawca pozostawił w gestii Instytucji Zarządzających poszczególnymi programami. W tym znaczeniu procedura zawiera instruktaż z elementami kryteriów i dyrektyw, których wypełnienie przez podmioty opracowujące strategie terytorialne, pozwoli później na szybkie uzgodnienie możliwości wsparcia projektów w ramach Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027. W pierwszej kolejności powinny być stosowane zasady przyjęte w Programie i SZOP oraz uregulowania wynikające z *wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego*.
14. Strategie terytorialne IIT opracowane przez Partnerstwa JST z OSI krajowych, których przedsięwzięcia będą się odwoływać wyłącznie do Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027, zostaną poddane analizom i opiniowaniu z wykorzystaniem niniejszej procedury. Strategie terytorialne IIT, które łączyć będą różne źródła finansowania z poziomu krajowego i regionalnego wymagają zsynchronizowania procedur weryfikacji i opiniowania dokumentów pomiędzy Instytucjami Zarządzającymi poszczególnymi Programami. W

¹ Zastosowane będą preferencje punktowe w naborach konkurencyjnych dla projektów wynikających ze strategii terytorialnych opracowanych przez partnerstwa JST w celu wdrażania Innego Instrumentu Terytorialnego (strategii rozwoju ponadlokalnego lub strategii IIT). Obszary tematyczne objęte wsparciem zamieszczono w rozdziale III 1) pt. „IIT dla Partnerstw JST w strukturze Programu”.

zależności od zakresu strategii IIT, tj. spektrum planowanych działań IIT na poziomie krajowym i regionalnym, będzie ona:

- analizowana i opiniowana przez MFiPR pod kątem zgodności z Umową Partnerstwa oraz w zakresie możliwości finansowania strategii terytorialnej w ramach programów krajowych np.: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 oraz Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027²;
- analizowana i opiniowana przez Instytucję Zarządzającą programem Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 pod kątem zgodności z Umową Partnerstwa oraz w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach Programu.

Integralną część procedury opiniowania strategii terytorialnej opracowanej przez Partnerstwa JST z OSI krajowych stanowi opiniowanie projektów, o którym mowa w Rozdziale: IV Elementy strategii IIT, Podrozdział g) „Lista projektów w strategii IIT i elementy opisu projektu IIT”. Pozytywne zaopiniowanie listy projektów ze strategii IIT nie stanowi czynności wyboru projektów, o której mowa w art. 44 ustawy wdrożeniowej. Jest wyłącznie potwierdzeniem możliwości udzielenia wsparcia ze środków Programu. Zaopiniowane pozytywnie projekty będą musiały spełnić kryteria wyboru projektów, które określi regulamin wyboru projektów dla naboru konkurencyjnego w danym Działaniu Programu.

² Zgodnie z UP, IZ programu krajowego również może zdecydować o dofinansowaniu projektów wynikających ze Strategii IIT ze środków własnego programu, biorąc pod uwagę czy Strategia IIT uwzględnienia OSI, powstała w partnerstwie JST czy jest efektem projektu Centrum Wsparcia Doradczego.

I. Istota i cele instrumentu IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych

1. Inny Instrument Terytorialny dla Partnerstw JST z OSI krajowych jest instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 28–29 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 9 i art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności. Jest przeznaczony dla wszystkich typów obszarów, zarówno miejskich, wiejskich, jak i miejsko-wiejskich, które zostały wskazane w KSRR 2030 jako OSI o znaczeniu krajowym. Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 nie wykluczają przy tym możliwości udziału innych gmin w tej interwencji, niemających statusu: gminy zagrożonej trwałą marginalizacją i/lub miasta tracącego funkcje społeczno-gospodarcze, o ile w ramach obszaru współpracy ich liczba nie przekroczy wartości 30% ogólnej liczby gmin tworzących Związek IIT. Istotą IIT realizowanego w formule współpracy JST w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 jest:
 - wspieranie innych niż Związki ZIT obszarów połączonych relacjami funkcjonalnymi,
 - realizacja przedsięwzięć przyczyniających się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspokajania potrzeb obszaru funkcjonalnego innego niż MOF.
2. Projekty w strategii IIT powinny co do zasady wpisywać się w definicję projektów zintegrowanych. Należy jednak zwrócić uwagę, że opis podejścia zintegrowanego jest wymogiem obligatoryjnym dla strategii terytorialnej IIT, a nie samych projektów. W związku z tym zintegrowanie działań w Partnerstwie JST powinno być zapewnione już na poziomie celów strategii IIT.
3. IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych jest instrumentem wspierającym rozwój terytorialny i promującym partnerski model współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego w danym obszarze funkcjonalnym. Celem wdrażania tego instrumentu IIT jest:
 - 1) budowanie partnerstwa i współpracy oraz wymiany doświadczeń pomiędzy partnerstwami JST;
 - 2) wzmocnianie rozwoju kompetencji samorządu terytorialnego niezbędnych do strategicznego planowania rozwoju i realizacji działań w oparciu o strategię terytorialną: strategię IIT lub strategię rozwoju ponadlokalnego pełniące funkcje strategii IIT;
 - 3) wspieranie zdolności do realizacji projektów strategicznych i do pozyskiwania środków na ich wdrożenie z różnych źródeł;

- 4) promowanie oddolnych inicjatyw na rzecz rozwoju zrównoważonego z poszanowaniem zasad partnerstwa i partycypacji społecznej.
4. Związki IIT mają za zadanie kreować politykę rozwoju na obszarze realizacji poprzez realizację projektów wynikających ze strategii IIT/strategii rozwoju ponadlokalnego, co ma przyczynić się do skoordynowania świadczenia usług na rzecz mieszkańców w ramach określonego terytorium współpracy JST. Związki IIT reprezentują władze lokalne samorządów tworzących partnerstwo JST wobec władz krajowych i regionalnych.

II. Terytorialny zakres wsparcia IIT dla Partnerstw JST

1. IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych jest instrumentem terytorialnym, który koncentrując się na gminach zagrożonych trwałą marginalizacją i miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, posiada umocowanie w delimitacji KSRR 2030. Nie podlega jednak pogłębionej analizie kryteriów delimitacyjnych na poziomie SRWL 2030, jak ma to miejsce w przypadku MOF, co pozwala na istotny stopień kształtowania obszaru objętego IIT bezpośrednio przez gminy. W formule IIT granice partnerstwa określają zainteresowane JST podejmujące współpracę na bazie strategii terytorialnej.
2. Przyjęty w Programie procentowy udział gmin z OSI krajowych w składzie partnerstwa IIT (70% ogółu gmin tworzących związki IIT) w sposób istotny determinuje kierunki przestrzenne i terytorialne, które mogą wybrać założyciele partnerstwa JST. Przy tak określonym kryterium funkcjonalności terytorialnej/przestrzennej, prawdopodobieństwo nałożenia interwencji ZIT na IIT (lub odwrotnie) jest stosunkowo niskie. Dla poszczególnych instrumentów terytorialnych (także w przypadku gdy terytorium współpracy JST dla ZIT i IIT będzie taki sam), wymagana będzie odrębna strategia i osobny system zarządzania strategią terytorialną oraz instytucjonalizacja partnerstwa, a dobór przedsięwzięć będzie precyzyjnie podzielony pomiędzy dokumenty strategiczne i listy projektów (inny zakres dotyczy wzmacniania funkcji miejskich w oparciu o ZIT, a inny – wsparcia partnerstw JST z OSI krajowych).
3. Gminy i miasta z OSI krajowych zdecydowane na współpracę w obszarach funkcjonalnych z wykorzystaniem IIT muszą spełnić warunek sąsiedztwa gmin polegający na wyznaczeniu obszaru zamkniętego wspólną granicą. Warunek ten najdobitniej wybrzmiewa w odniesieniu do strategii rozwoju ponadlokalnego w art. 10g u.s.g. - "Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.". Warunek ten należy jednak w sposób literalny odnosić też do strategii terytorialnej IIT, która nie będzie strategią rozwoju ponadlokalnego.
4. Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje określona KSRR 2030 jest spójna z wykazem JST z OSI krajowych, do których wsparcia zobowiązana jest IZ FEL w ramach Kontraktu Programowego dla województwa Lubelskiego. Wykaz dotyczy następujących JST:

1) Wykaz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie lubelskim (w porządku alfabetycznym):

Abramów, Adamów (w powiecie łukowskim), Adamów (w powiecie zamojskim), Aleksandrów, Anopol, Batorz, Bełżec, Białopole, Biłgoraj, Biszczka, Borki, Chodel, Chrzanów, Czemierniki, Dębowa Kłoda, Dołhobyczów, Dorohusk, Drelów, Dubienka, Dzierzkowice, Dzwola, Fajstławice, Frampol, Godziszów, Goraj, Gorzków, Gościeradów, Grabowiec, Hanna, Hańsk, Horodło, Hrubieszów, Izbica, Jabłoń, Janów Podlaski, Jarczów, Jeziorzany, Józefów nad Wisłą, Józefów, Kamień, Karczmiska, Kąkolewnica, Kłoczew, Kock, Kodeń, Komarówka Podlaska, Komarów-Osada, Konstantynów, Krasnobród, Krasnystaw, Kraśniczyn, Kraśnik, Krynice, Krzywda, Księżpol, Leśna Podlaska, Leśniowice, Lubycza Królewska, Łabunie, Łaszczów, Łaziska, Łomazy, Łopiennik Górny, Łukowa, Miączyn, Michów, Międzyrzec Podlaski, Milanów, Mircze, Modliborzyce, Nielisz, Nowodwór, Obsza, Ostrówek, Piszczac, Podedwórze, Potok Górny, Potok Wielki, Rachanie, Radecznica, Rejowiec Fabryczny, Rejowiec, Rokitno, Rossosz, Ruda-Huta, Rudnik, Sawin, Serokomla, Siedliszcze, Siemień, Siennica Różana, Sitno, Skierbieszów, Sławatycze, Sosnowica, Sosnówka, Stanin, Stary Brus, Stary Zamość, Stoczek Łukowski, Sułów, Susiec, Szastarka, Szczebrzeszyn, Tarnawatka, Telatyn, Terespol, Terespol, Tomaszów Lubelski, Trzebieszów, Trzeszczany, Trzydnik Duży, Tucznia, Turobin, Tyszowce, Uchanie, Ulan-Majorat, Ulhówek, Ułęż, Urzędów, Uścimów, Werbkowice, Wierzbica, Wilkołaz, Wilków, Wisznice, Wohyń, Wojcieszków, Wojstławice, Wola Mysłowska, Wola Uhruska, Wiryki, Wysokie, Zakrzew, Zakrzówek, Zalesie, Zwierzyniec, Żmudź, Żółkiewka, Żyrzyn;

2) Wykaz miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze w województwie lubelskim (w porządku alfabetycznym)

Biała Podlaska, Biłgoraj, Chełm, Hrubieszów, Krasnystaw, Kraśnik, Lubartów, Łuków, Radzyń Podlaski, Tomaszów Lubelski, Zamość.

5. Współpracujące w partnerstwie JST są decydentami we wszystkich sprawach związanych z organizacją współpracy w obszarze funkcjonalnym, w tym też w zakresie powiększenia/zmniejszenia obszaru kooperacji (włączenia/wyłączenia ze składu Związku IIT). Działania tego typu wymagają zachowania zgodności z warunkami wybranej formy współpracy, a w przypadku przyjęcia strategii terytorialnej, muszą jednocześnie wypełniać zasady zarządzania związkiem IIT określone w tym dokumencie. Zmiany w składzie partnerstwa JST wymagają odzwierciedlenia w postaci zmian do strategii terytorialnej, która (jeżeli wciąż ma służyć jako narzędzie do ubiegania się o wsparcie ze środków Programu) powinna zostać odpowiednio

zmodyfikowana, ponownie skonsultowana, przyjęta, a następnie zaopiniowana przez IZ FEL (z analizą list projektów włącznie). Wyłączenie partnera ze składu partnerstwa IIT, w przypadku przekazania mu wsparcia do projektu/lub części projektu, skutkować będzie odpowiednimi korektami, w tym zwrotem środków dofinansowania udzielonego temu partnerowi.

III. Realizacja IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027

1. IIT dla Partnerstw JST w strukturze Programu

Zgodnie z Umową Partnerstwa, realizacja projektów wynikających ze strategii IIT w ramach programu regionalnego wymaga wyodrębnienia priorytetu (lub priorytetów) oraz działania (lub działań), w ramach których przewidziana jest realizacja instrumentu IIT. IIT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, wskazanych w Programie.

Zgodnie z powyższym w Programie określono zakres wsparcia dedykowany IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych. Instrument będzie realizowany bezpośrednio w następujących Celach Polityki, Priorytetach i Celach Szczegółowych Programu:

Cel Polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej

Priorytet IV Efektywne wykorzystanie energii

- 1) Cel Szczegółowy 2 (i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- 2) Cel Szczegółowy 2 (ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.

Cel Polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych

Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie

- 1) Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

Poza bezpośrednim wdrażaniem instrumentu terytorialnego, biorąc pod uwagę zobowiązania IZ FEL wynikające z Programu i Kontraktu Programowego wobec OSI

krajowych, w Programie określono system preferencji dla projektów przygotowanych przez partnerstwa JST. Zastosowane będą preferencje punktowe w naborach konkurencyjnych dla projektów wynikających ze strategii terytorialnych opracowanych przez partnerstwa JST w celu wdrażania Innego Instrumentu Terytorialnego (strategii rozwoju ponadlokalnego lub strategii IIT). Spełnienie kryterium, tj. potwierdzenie, że złożony w terminach naboru projekt, wynika z przyjętej strategii terytorialnej partnerstwa JST z OSI krajowych będzie wiązać się z przyznaniem dodatkowych punktów w ramach prowadzonego naboru konkurencyjnego (na etapie jego oceny merytorycznej). Ww. preferencje dotyczą następujących Celów Polityki, Priorytetów i Celów Szczegółowych Programu:

Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej

Priorytet II Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu,

- 1) Cel Szczegółowy (1ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych.

Cel Polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej

Priorytet III Ochrona zasobów środowiska i klimatu

- 1) Cel Szczegółowy 2 (iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego,
- 2) Cel Szczegółowy 2 (v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej,
- 3) Cel Szczegółowy 2 (vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej,
- 4) Cel Szczegółowy 2(vii) wzmocnienie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia,

Priorytet V Zrównoważona mobilność miejska

- 1) Cel Szczegółowy 2 (viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.

Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

Priorytet VII Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych

- 1) Cel Szczegółowy 4 (ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online (EFRR),
- 2) Cel Szczegółowy 4 (iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (EFRR).

Priorytet VIII Zwiększanie spójności społecznej

- 1) Cel Szczegółowy 4 k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+).

Priorytet X Lepsza edukacja

- 1) Cel Szczegółowy 4 f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+).

Bieżący podział na Priorytety i Działania dedykowane IIT w Programie określa SZOP zamieszczony na stronie: <http://funduszeUE.lubelskie.pl>, zakładka: Prawo i dokumenty.

2. Warunki podstawowe realizacji IIT dla Partnerstw JST

Realizacja IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 podyktowana jest spełnieniem podstawowych, obligatoryjnych warunków wskazanych w art. 36 ust. 4 i 8 ustawy wdrożeniowej. Bez spełnienia dwóch zasadniczych warunków wymienionych w ustawie, tj. 1) utworzenie zinstytucjonalizowanego partnerstwa JST do realizacji IIT (tzw. Związek IIT), 2) opracowanie strategii terytorialnej IIT lub strategii rozwoju ponadlokalnego pełniącej funkcję strategii IIT nie ma mowy o wdrażaniu instrumentu IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych.

Ww. wymagania mają swoje umocowanie w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027 i obejmują:

Warunek 1: zawarcie porozumienia, powołanie związku lub stowarzyszenia do pełnienia funkcji związku IIT na obszarze funkcjonalnym z minimalnym udziałem gmin zaliczonych do OSI krajowych wynoszącym 70% ogólnej liczby gmin, wchodzących w skład partnerstwa JST. Związek IIT ma pełnić funkcję wspólnej reprezentacji władz lokalnych współpracujących na danym obszarze funkcjonalnym wobec władz krajowych i regionalnych.

Powołanie związku IIT dla Partnerstw z OSI krajowych (utworzenie partnerstwa IIT) powinno nastąpić w jednej z wybranych form współpracy, o których mowa w art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej. Związek IIT może przybrać jedną z form prawnych współpracy JST, o których mowa w art. 64 (związek komunalno-międzygminny lub powiatowo-gminny), art. 74 (porozumienie międzygminne) i art. 84 (stowarzyszenie gmin) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, 583 i 1005), a w przypadku udziału w związku IIT powiatu stosuje się również przepisy art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528 i 583). W przypadku założenia Związku IIT z udziałem powiatu wybrana forma współpracy w partnerstwie JST (o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej) powinna gwarantować równe prawa i współudział w podejmowaniu decyzji wszystkim członkom Związku IIT. Powinna być dostosowana do zakresu podmiotowego i przedmiotowego tej współpracy.

Decyzję o włączeniu powiatu do współpracy w formule partnerstwa JST do realizacji IIT podejmują w uzgodnieniu gminy wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego.

Instytucja Zarządzająca nie może być stroną wzajemnych relacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego tworzącymi sformalizowane partnerstwa JST, a zatem nie posiada uprawnień do ingerencji w zakres, przedmiot i przyjęte zasady współpracy. Z uwagi na pełnione funkcje w systemie wdrażania Programu możliwe jest wyłącznie udzielenie rekomendacji w zakresie spełnienia warunków wymienionych w art. 36 ustawy wdrożeniowej, w tym dotyczących obowiązku powołania sformalizowanego partnerstwa JST do realizacji IIT (art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej).

Struktura Związku IIT jest określona przez partnerstwo JST, a jej kształt zależy od przyjętej formy prawnej współpracy. Struktura powinna uwzględniać:

- a. organ wykonawczy, mający charakter kolegialny (zarząd) lub jednoosobowy (lider porozumienia);
- b. organ uchwałodawczy (lub doradczy w przypadku porozumienia) o charakterze kolegialnym, złożony z przedstawicieli wszystkich JST tworzących związki IIT;
- c. ciało doradcze (fakultatywne dla formuły IIT) dla organu wykonawczego lub lidera porozumienia o charakterze opiniotwórczo-doradczym, złożone z partnerów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w tym np. przedstawicieli środowiska biznesowego, społecznego i naukowego, kultury z danego obszaru funkcjonalnego. Nie ma obowiązku wyodrębniania w strukturze organizacyjnej Związku IIT tego typu gremium, niemniej jednak spełnienie zasady partnerstwa z art. 8 rozporządzenia ogólnego wymaga wyjścia poza sam proces „przeprowadzenia konsultacji społecznych”. W związku z tym rekomenduje się zastosowanie szerszej formuły partycypacji społecznej na wszystkich etapach przygotowania i wdrażania strategii IIT.

Warunek 2: odpowiednia strategia terytorialna dla obszaru funkcjonalnego partnerstwa JST. W ustawie wdrożeniowej wprowadzona została zasada spójności strategii IIT ze strategią rozwoju ponadlokalnego, jeśli taka obowiązuje dla danego obszaru funkcjonalnego. Wymagane będzie opracowanie i uchwalenie przez JST tworzące związek IIT strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego, tj. strategii terytorialnej IIT lub strategii rozwoju ponadlokalnego, pełniącej funkcje strategii IIT, oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania – w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach tego programu.

Ze względu na inne podstawy prawne, oba rodzaje strategii różnią się od siebie zakresem oraz kwestiami proceduralnymi w aspekcie konsultacji społecznych i opiniowania przez odpowiednie instytucje.

Istotnym elementem strategii IIT jest lista projektów (których wybór dokonywany jest na etapie prac nad strategią), która następnie jest przyjmowana na etapie zatwierdzania dokumentu przez Związek IIT. Wyselekcjonowane projekty IIT w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 będą wybierane w trybie konkurencyjnym, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, zgodnie z warunkami właściwego naboru projektów IIT w określonym działaniu Programu.

Strategii IIT można nie sporządzać, w przypadku, gdy dla obszaru funkcjonalnego Partnerstwa JST obowiązuje strategia rozwoju ponadlokalnego, o ile zawiera elementy, o których mowa w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej.

3. Aktualizacje strategii IIT, zmiany w dokumencie i załącznikach

Aktualizacja strategii odbywa się w tym samym trybie co jej pierwsze opracowanie i przyjęcie przez Związek IIT. Strategia rozwoju ponadlokalnego, pełniąca funkcję strategii IIT podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna obszaru objętego strategią albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju ponadlokalnego stosuje się art. 10g ust. 4a–8 oraz art. 10e ust. 2–4 ustawy o samorządzie gminnym. Proces aktualizacji strategii IIT, niebędącej strategią rozwoju ponadlokalnego, wymaga ponownego zastosowania właściwego trybu dla przyjętej formy współpracy z wykorzystaniem zasad partnerstwa i partycypacji społecznej.

Aktualizacja strategii IIT wymaga każdorazowo uzyskania ponownej opinii IZ programem regionalnym wg procedur opiniowania, o których szerzej mowa w roz. V. Procedura opiniowania Strategii IIT Partnerstwa JST z OSI krajowych. W związku z potrzebą przyjęcia pewnego stopnia ogólności i elastyczności, którą powinny cechować się dokumenty planistyczne i strategiczne, nie zaleca się na poziomie dokumentu strategii zamieszczania drobiazgowych opisów, w szczególności precyzyjnie definiujących przedmiot i zakresy projektów, gdyż w takim przypadku, każda zmiana w projekcie skutkować będzie wznowieniem procesu aktualizacji i opiniowania strategii.

Zgodnie z art. 36 ust. 10 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027: „dla (...) strategii rozwoju ponadlokalnego, o których mowa w ust. 9, lista projektów, o której mowa w ust. 8 pkt 3, może być przyjęta odrębną uchwałą podmiotów, o których mowa w ust. 4”. Tego typu rozwiązanie będzie brane pod uwagę przez IZ FEL, o ile tryb przyjmowania odrębnej uchwały ws. listy projektów będzie analogiczny do trybu

przyjęcia dokumentu strategii rozwoju ponadlokalnego, a sama lista projektów zostanie poddana konsultacjom społecznym.

Ustawodawca nie przewiduje takiej klauzuli dla „zwykłej” strategii IIT, która nie jest strategią rozwoju ponadlokalnego, niemniej jednak w żaden sposób nie wyklucza możliwości opracowania dodatkowego załącznika do strategii – np. wykazu/listy projektów z precyzyjnie opisanymi ich elementami. Taki załącznik może stanowić rozwinięcie ogólnych zapisów przyjętych w strategii. Dlatego też na gruncie Programu przyjmuje się rekomendacje opracowania dodatkowego dokumentu operacyjnego, który pozwoli na prawidłową i sprawną identyfikację projektów pod kątem możliwości udzielenia im wsparcia. Podsumowując, Partnerstwo JST utworzone w celu realizacji IIT jest zobligowane do wykazu i opisu projektów na poziomie dokumentu strategicznego, jednak mogą one mieć charakter ogólny. W takim przypadku niezbędne jest przygotowanie dodatkowych dokumentów w wybranej przez partnerstwo JST formie, które wskażą na spójność zakładanych przedsięwzięć ze strategii z programem Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Do partnerstwa JST przynależy wybór dokumentów, załączników, rozdziałów czy też sekcji poszczególnych dokumentów, w których zamieszczone zostaną wymagane niniejszymi procedurami doprecyzowania i uszczegółowienia. Możliwe jest też wykorzystanie proponowanego w Rozdziale: IV Elementy strategii IIT, Podrozdział g) „Lista projektów w strategii IIT i elementy opisu projektu IIT” modelu opisu projektów z wykorzystaniem wzoru fiszki projektowej, stanowiącego załącznik nr 3 do procedury. Decydem w tym zakresie pozostają partnerzy współpracujący w ramach struktur Związku IIT.

Tabela nr 1 Podstawy prawne i elementy strategii IIT

Art. 29 rozporządzenia ogólnego	Art. 36 ust. 8 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027	Art. 10g ust.3 ustawy o samorządzie gminnym
Strategia terytorialna zawiera:	Strategia terytorialna IIT zawiera:	Strategia ponadlokalna zawiera:

<p>1) obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia;</p> <p>2) analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;</p> <p>3) opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru;</p> <p>4) opis udziału partnerów zgodnie z art. 8 w przygotowaniu strategii i jej realizacji.</p> <p>Strategie terytorialne mogą również zawierać wykaz</p>	<p>1) syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;</p> <p>2) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu;</p> <p>3) listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;</p> <p>4) opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i</p>	<p>1) wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), przygotowanej na potrzeby tej strategii, oraz określa w szczególności:</p> <p>2) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;</p> <p>3) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;</p> <p>4) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;</p> <p>5) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;</p> <p>6) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;</p> <p>7) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038 i 1834), wraz z zakresem planowanych działań;</p>
--	---	---

<p>operacji, które mają być wspierane.</p>	<p>niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.</p> <p>Do strategii IIT nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.</p>	<p>8) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;</p> <p>9) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;</p> <p>10) ramy finansowe i źródła finansowania.</p>
--	---	--

Źródło: Opracowanie własne

IV. Elementy Strategii IIT

1. Pomimo, że ustawa wdrożeniowa w art. 36 ust.8, nie formułuje obowiązku ujęcia w dokumencie strategii IIT (niebędącej strategią rozwoju ponadlokalnego) elementów dotyczących: źródeł finansowania, warunków i procedur obowiązujących w realizacji strategii, sprawozdań z przeprowadzonych konsultacji społecznych³, celem uzyskania spójności i zgodności procedur dotyczących opiniowania strategii terytorialnych realizowanych przez Partnerstwa JST, ww. elementy w ramach Programu, mogą być – na wniosek IZ FEL - wymagane do zrealizowania trybu zasadniczego opiniowania przedłożonego przez Partnerstwo JST dokumentu strategii terytorialnej. Powyższe podejście IZ FEL uzasadnia również fakt, że w strategii rozwoju ponadlokalnego pełniące funkcje IIT, takie elementy jak: wskazanie ram finansowych i źródeł finansowych, opisy systemu realizacji strategii są obligatoryjną, zespoloną częścią dokumentu. W celu potwierdzenia realizacji zasady partnerstwa z art. 8 rozporządzenia ogólnego, określa się, że poza opisem procesu włączenia partnerów społecznych powinno się również sporządzić sprawozdanie z realizacji tego rodzaju działań. W przypadku gdy ww. elementy nie będą częścią opracowanej strategii IIT, IZ będzie wzywać władze Związku IIT (w trybach opisanych w Rozdziale Procedura opiniowania Strategii IIT Partnerstwa JST z OSI krajowych) do opracowania i przedłożenia wraz z podstawową strategią dodatkowego załącznika, zawierającego niezbędne informacje i dane.
2. Dokument strategii terytorialnej IIT przedkładany do zaopiniowania IZ powinien obejmować następujące elementy:
 - a) **Diagnoza obszaru - analiza problemów, potrzeb i potencjału partnerstwa JST oraz synteza diagnozy i założenia do strategii IIT,**
 - b) **Cele partnerstwa JST - określenie celów współpracy w ramach IIT,**
 - c) **Powiązania z programem regionalnym (i/lub krajowym) i oczekiwane do osiągnięcia wskaźniki produktu oraz rezultatu** (oparcie na tych wskaźnikach, które są częścią danego programu),
 - d) **Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii IIT,**
 - e) **Opis procesu zaangażowania lokalnych interesariuszy** (włączenie partnerów społecznych i gospodarczych oraz społeczeństwa obywatelskiego),

³ Wymienione elementy stanowią obowiązkową część strategii terytorialnych ZIT zgodnie z art. 34 ust. 15 ustawy wdrożeniowej.

- f) **Planowane źródła i formy finansowania,**
 - g) **Lista projektów w strategii IIT i elementy opisu projektu IIT,**
3. W przypadku strategii rozwoju ponadlokalnego, pełniącej funkcje strategii IIT, która jest dokumentem strategicznym o charakterze zintegrowanym (łączy ze sobą sfery społeczną, gospodarczą, środowiskową i przestrzenną) jej elementami są dodatkowo:
- h) **Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie polityki przestrzennej.** Zgodnie z art. 10g ust. 5 i 6 u.s.g. Zarząd województwa będzie odpowiedzialny za wydanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w SRWL 2030. Maksymalny czas procesu opiniowania w ww. zakresie wynosi 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii.
 - i) Obszary strategicznej interwencji określone w SRWL 2030 wraz zakresem planowanych działań oraz OSI kluczowe dla gmin, jeżeli takie zidentyfikowano (również z zakresem planowanych działań).

Elementy wymienione w punkcie 3 h) oraz i) są wymagane u.s.g. i są przedmiotem odrębnej procedury opiniowania realizowanej przez DSiR UWML. W związku z tym proces badawczy strategii ponadlokalnej, za który odpowiada IZ FEL, będzie ukierunkowany na weryfikację dokumentu pod względem spełnienia wymogów ustawy wdrożeniowej. Oznacza to, że zakres dokumentu strategicznego wykraczający poza wymogi stawiane strategii terytorialnej i wchodzący w oddziaływanie innych przepisów (np. u.s.g.) będzie weryfikowany formalnie pod kątem potwierdzenia, że przedłożony dokument jest faktycznie strategią rozwoju ponadlokalnego w myśl art. 10g u.s.g., która może pełnić funkcję strategii terytorialnej IIT.

Rekomendowane jest opracowanie dokumentu strategii terytorialnej z wykorzystaniem propozycji sformułowanych w opracowaniu MFiPR: „Strategia rozwoju ponadlokalnego – Poradnik Praktyczny”⁴. W dokumencie strategii można zamieścić dodatkowe elementy, jeśli jest to zasadne ze względu na jej zakres tematyczny. W przypadku strategii terytorialnych IIT, niebędących strategiami rozwoju ponadlokalnego możliwe jest również przyjęcie odmiennych wariantów i schematów opracowania dokumentu.

⁴<https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/strategia-rozwoju-ponadlokalnego--poradnik-dla-jednostek-samorzadu-terytorialnego>

Wymienione w kolejnych punktach rekomendacje mają charakter otwartego katalogu zaleceń, który może podlegać modyfikacjom w zależności od specyfiki dokumentu strategii i samego Związku IIT. Sformułowane zalecenia mają na celu uwydatnienie aspektów, na które należy zwrócić uwagę opracowując dokument. Nie determinują obowiązku ich pełnego wdrożenia i ujęcia w strategii, wskazują jedynie na możliwości rozwinięcia kluczowych zagadnień warunkujących przygotowanie części diagnostycznej i operacyjnej dokumentu. Natomiast, dla potrzeb usprawnienia działań w obszarze wyłonienia projektów właściwych dla interwencji Programu doprecyzowaniu ulega katalog kryteriów i wymogów względem projektów - Podrozdział g) „Lista projektów w strategii IIT i elementy opisu projektu IIT”. Analizy projektów IIT, badanie ich zakresu oraz ocena zintegrowania będą dokonywane wg zasad opisanych w ww. części niniejszego opracowania.

a) *Diagnoza obszaru - analiza problemów, potrzeb i potencjału partnerstwa JST oraz synteza diagnozy i założenia do strategii IIT*

Do określenia kierunków współpracy w Partnerstwie JST w formule IIT niezbędnym krokiem jest dokonanie analiz wspólnych problemów, potrzeb i potencjału obszaru funkcjonalnego, które warunkują rozwój wiążących relacji, obejmujących przepływy ludzi, dóbr i kapitału. Proces analityczny powinien mieć holistyczny charakter i uwzględniać czynniki ograniczające (stagnujące) jak i stymulujące zrównoważony rozwój obszaru. Wymaga to m.in. określenia kluczowych zasobów stanowiących przewagi konkurencyjne i/lub dobrych praktyk wykorzystania potencjału, których pozytywne oddziaływanie może zostać wzmocnione w formule IIT, a także na zdefiniowaniu problemów i barier rozwojowych, które mogą zostać skutecznie wyeliminowane dzięki współpracy JST.

W rozdziale tym powinny zostać ujęte najistotniejsze wnioski z diagnozy opracowanej w pierwszym etapie procesu prac nad strategią. Minimalny zakres informacyjny powinien zawierać:

- podstawowe informacje o partnerstwie;
- podstawowe wnioski z analizy powiązań funkcjonalnych;
- wnioski z analizy statystycznej;
- kluczowy potencjał i bariery zidentyfikowane w procesie diagnostycznym;
- kluczowe determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa;
- kluczowe wyzwania.

b) Cele partnerstwa JST - określenie celów współpracy w ramach IIT

W treści rozdziału należy ująć cel główny (nadrzędny) współpracy w Partnerstwie JST, który powinien być budowany wokół zagadnień związanych z tworzeniem/wzmacnianiem struktur i kompetencji do długoterminowej współpracy i działań partnerów na danym obszarze funkcjonalnym.

Drugi poziom definiowania celów winien obejmować cele strategiczne. Do ich określenia należy w pierwszej kolejności wykorzystać zidentyfikowane w procesie diagnostycznym kluczowe wyzwania. Ponadto przy formułowaniu celów należy pamiętać o ich adekwatności i zasadności względem zidentyfikowanych: potencjału obszaru partnerstwa (w tym zasobów i produktów); problemów i deficytów obszaru partnerstwa; determinant potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa. Należy przy tym mieć na uwadze relacje i korelacje z celami wyznaczonymi w innych dokumentach strategicznych na szczeblu regionu i kraju, np. SRWL 2030, KSRR 2030, Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Cele muszą być formułowane zgodnie z zasadą SMART (skonkretyzowany [specific], mierzalny [measurable], osiągalny [achievable], istotny [relevant], określony w czasie [time-bound]).

Każdy z celów powinien zostać krótko opisany i scharakteryzowany. Opis powinien dotyczyć następujących aspektów:

- problemy i potrzeby na jakie odpowiada cel (poparte odwołaniami do podstawowych danych statystycznych/analitycznych potwierdzających potrzebę wyznaczenia takiego celu);
- potencjał obszaru, który będzie wzmacniany i/lub wykorzystywany w trakcie realizacji tak zdefiniowanego celu (wraz z przywołaniem źródła wiedzy o tym potencjale);
- zakres tematyczny, tj. wskazanie kluczowych działań planowanych do realizacji, których wykonanie pozwoli na osiągnięcie danego celu;
- terytorialność celu (wykazanie, że interwencje w jego ramach obejmują w sposób spójny całość lub większość obszaru);
- zaangażowanie partnerów – zarówno gmin tworzących partnerstwo, jak i zdolność do gromadzenia szeregu interesariuszy z różnych sektorów przy realizacji i wykorzystaniu efektów działań podejmowanych w ramach tego celu.

Opis każdego z celów powinien kończyć się propozycjami projektów, które będą przyczyniały się do realizowania tak określonego celu. Rekomenduje się, aby w tej części przedstawić syntetyczny opis zastosowanego podejścia zintegrowanego do rozwoju obszaru współpracy JST⁵. Charakterystyki wskazujące na zintegrowany charakter projektów powinny być spójne z opisami zakresów tematycznych strategii. Powinny jednocześnie stanowić podsumowanie (konkluzję) opisów celów.

c) Powiązanie z programem regionalnym (i/lub krajowym) i oczekiwane do osiągnięcia wskaźniki produktu oraz rezultatu

Określone w strategii IIT cele strategiczne muszą być zgodne z celami danego programu. Na gruncie programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 należy powiązać je z Celami Szczegółowymi Programu, tak aby związek celu strategicznego strategii IIT z określonym Celem Szczegółowym Programu był w pełni identyfikowalny. Zaleca się bezpośrednio wykorzystanie nazewnictwa celów zastosowanego w programie. Dodatkowo należy dokonać wyboru weryfikowalnych, mierzalnych wskaźników produktu i rezultatu, które są przyporządkowane do każdego Celu Programu. Nie mogą to być dowolne wskaźniki, gdyż ich selekcja i wybór wymaga zachowania spójności z wynikami diagnozy obszaru wsparcia.

d) Warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii IIT

Pomimo, że ustawa wdrożeniowa w art. 36 ust.8, nie formułuje obowiązku ujęcia w dokumencie strategii IIT (niebędącej strategią rozwoju ponadlokalnego) opisu warunków i procedur obowiązujących w realizacji strategii, zaleca się, aby w wybranym rozdziale przedstawić system wdrażania strategii, w tym struktury zarządzania strategią z uwzględnieniem partnerów społecznych i gospodarczych oraz społeczeństwa obywatelskiego; wskazanie podziału zadań pomiędzy partnerami JST, wskazanie zespołu koordynacyjnego wraz zakresem czynności, określenie procedur aktualizacji dokumentu oraz angażowania społeczności lokalnej podczas wdrażania działań strategicznych; procedury związane z poszerzeniem lub ograniczeniem (wyłączeniem/rezygnacją gminy) członkostwa w Związku IIT.

⁵ Opis podejścia zintegrowanego powinien dotyczyć np. sposobu integracji celów i projektów w strategii IIT (metody integrowania projektów: projekty partnerskie, wiązki projektów, oddziaływanie/ wspólne wykorzystanie efektów projektów), działań organizacyjnych i związanych z wspólnym zarządzaniem obszarem, zakładanych rezultatów współpracy.

Rekomenduje się opisanie mechanizmów wdrażania opracowanej strategii w trzech wymiarach:

- merytorycznym – w zakresie koordynacji, spójności i przenikalności celów oraz projektów zawartych w strategii ze strategiami poszczególnych partnerów, a także strategią regionalną i dokumentami wyższego rzędu; analiza celów strategii z innymi dokumentami planistycznymi partnerów współpracujących w formule IIT, np. strategiami branżowymi, wieloletnim planem inwestycyjnym oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego gmin.
- organizacyjnym – w zakresie systemu zarządzania i podejmowania decyzji w Związku IIT w podejściu partnerskim (partycypacyjnym). Należy opisać zależności pomiędzy poszczególnymi organami, odpowiedzialność za podejmowanie inicjatyw i działań projektowych, zapisaną formułę podejmowania decyzji (konsensus, większość).
- społecznym – w zakresie sposobów informowania społeczności obszaru o podejmowanych inicjatywach i działaniach partnerstwa, a także efektach tych działań dla lokalnych wspólnot.

W części tej powinien również zostać przedstawiony opis systemu monitoringu i oceny skuteczności realizacji strategii IIT. Aby móc zmierzyć efekty przyszłych działań w obszarze funkcjonalnym, a także trafnie reagować na niepożądane tendencje, niezbędne jest opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu i ewaluacji opierającego się na konkretnych wskaźnikach.

Ewaluacje skuteczności działań IIT powinny zatem objąć wskaźniki realizacji strategii terytorialnej w powiązaniu ze wskaźnikami programu. Liczbę wskaźników należy dostosować do logiki wypracowanego systemu monitoringu, pamiętając o ich adekwatności i mierzalności.

e) *Opis procesu zaangażowania lokalnych interesariuszy (włączenie partnerów społecznych i gospodarczych oraz społeczeństwa obywatelskiego)*

W tej części wymagane jest opisanie procesu angażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie na wszystkich etapach przygotowania i wdrażania. Należy zwrócić uwagę, że zasada partnerstwa z art. 8 rozporządzenia ogólnego szeroko określa kontekst udziału interesariuszy. Reprezentacja powinna uwzględniać m.in. społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji. Wszystkie podmioty z

obszaru funkcjonalnego powinny mieć prawo do opiniowania decyzji tego organu lub lidera związanych z przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT poprzez wydawanie stosownych uchwał, stanowisk, opinii.

Prawidłowy opis partycypacji społecznej obejmuje zarówno etap przygotowania strategii IIT, jak też etap jej realizacji oraz etap oceny jej efektów.

1) ETAP PRZYGOTOWANIA STRATEGII IIT

- procedura wyboru interesariuszy wraz ze wskazaniem reprezentatywności i kompletności; wskazanie rodzajów i wyników badań (ilościowych i jakościowych) towarzyszących etapowi diagnozy; opis wykorzystanych narzędzi towarzyszących procesowi powstawania dokumentu, w tym formułowania celów, priorytetów i wiązek projektów;

2) ETAP REALIZACJI STRATEGII IIT

- mechanizmy planowanego włączenia w proces wdrażania strategii mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gmin tworzących partnerstwo JST; struktury społeczne biorące udział w monitoringu, np. Rada Partnerstwa; zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym;

3) ETAP OCENY EFEKTÓW STRATEGII IIT

- opis działań z uwzględnieniem udziału społecznego, które scharakteryzują rezultaty i trwałość realizacji strategii IIT. Zalecane na tym etapie jest zaplanowanie szeregu badań z wykorzystaniem nie tylko ogólnodostępnych danych statystycznych, ale także pozyskanych od partnerów i mieszkańców obszaru: sondaży, badań fokusowych, ankiet i wywiadów, przy pomocy spacerów badawczych, itp.

f) Planowane źródła finansowania

Dla strategii terytorialnej IIT (niebędącej strategią rozwoju ponadlokalnego) nie wyznaczono obowiązku przedstawienia w dokumencie planowanych źródeł finansowania projektów, jednakże w kontekście wsparcia UE, wskazanie właściwych programów pomocowych należy uznać za element niezbędny do ujęcia, jeżeli nie na poziomie strategii, to minimum w ramach załączników (np. w opisach list projektów, fiszek projektowych itp.). Należy zidentyfikować i krótko opisać (wg stanu wiedzy na czas opracowywania strategii) ramy finansowe i źródła finansowania projektów. Przygotowanie ram finansowych strategii powinno obejmować: ocenę sytuacji finansowej JST wchodzących w skład OF, szacunek nakładów jakie uznaje się za niezbędne do pełnego osiągnięcia jej celów oraz identyfikację źródeł finansowania.

Przykładowy katalog źródeł finansowania może obejmować:

- środki budżetu JST,
- środki budżetu państwa pozostające do dyspozycji poszczególnych, ministerstw, w tym dedykowane fundusze i programy, np. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych,
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach polityk wspólnotowych UE realizowanych w ramach wieloletniej perspektywy finansowej (z podziałem na program regionalny i programy krajowe),
- inne fundusze europejskie, takie jak fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki prywatne uzyskiwane na drodze zawiązywanych partnerstw publiczno-prywatnych,
- kredyty bankowe, pożyczki i inne zwrotne instrumenty finansowe.

Rozdział lub załącznik do strategii IIT powinien zawierać określenie ram finansowania poszczególnych projektów z określeniem okresu realizacji, podmiotu realizującego oraz źródła finansowania, jako wynik przeprowadzonej analizy wykonalności dla projektów ujmowanych w strategii.

g) Lista projektów strategii IIT i elementy opisu projektu IIT

1. **Pojęcie listy projektów** jest tożsamo rozumiane jak w perspektywie finansowej na lata 2014-2020. Warunek dołączenia do strategii IIT listy projektów będzie można uznać za spełniony w przypadku wpisania do strategii uzgodnionych w ramach Związku IIT projektów, które będą bezpośrednio wynikały z celów i działań tej strategii, dla których możliwe będzie zapewnienie finansowania w ramach właściwych programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności. Lista projektów, uzgodniona i skonsultowana w myśl zasady partnerstwa, jest wystarczająca do uznania udziału Związku IIT w wyborze projektów do dofinansowania. W zakresie konstrukcji listy projektów określa się następujące wymogi podstawowe (niezbędne do spełnienia): przyporządkowanie numeru dla projektu, określenie jego nazwy (tytuł), określenie wnioskodawcy i partnerów projektu oraz szacunkowej jego wartości. Ogólne opisy zawarte w liście projektów lub w samym dokumencie strategii mogą zostać doprecyzowane np. przy pomocy odrębnego dokumentu (zestawienie dodatkowe), w którym zostaną rozwinięte opisy projektów zintegrowanych, podane ich parametry, zaadresowanie pod planowaną interwencję w Programie (np. związek z Celem Szczegółowym Programu i wskaźnikami), szacunkowe wartości projektów, w tym wartość

dofinansowania, opis gotowości dokumentacyjnej, tj. stan przygotowań do realizacji projektów itd. Z uwagi na doszczegółowienie wymagań IZ FEL względem opisu projektów (w formie fiszek projektowych), kształt, zakres i forma listy projektów pozostaje w gestii opracowujących strategię IIT.

2. **W celu potwierdzenia wypełnienia obowiązków wynikających z art. 36 ust. 8 pkt 2 i 3 ustawy wdrożeniowej (dotyczących zintegrowanego podejścia i powiązań między projektami), należy w listach projektów priorytetowo wskazać tzw. "zintegrowane projekty".** Są to projekty, które wpisują się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego Partnerstwa JST objętego instrumentem IIT i są ukierunkowane na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych i/lub wykorzystanie wspólnego potencjału. Powyższe oznacza, że projekt zintegrowany ma wpływ na więcej niż 1 gminę w Partnerstwie JST oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii.
3. Projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:
 - a) jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej;
 - b) deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej dwóch gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.
4. **W formule IIT projekty będą wyłaniane w naborach konkurencyjnych, przez co dopuszcza się zróżnicowane podejście do realizacji projektów przez Partnerstwa JST z priorytetem dla projektów uzasadnionych opisem zintegrowania. Preferowane będą projekty, których zintegrowane oddziaływanie będzie wyeksponowane i należyście wyjaśnione.**
5. Zintegrowane podejście powinno znaleźć wyraz przede wszystkim na poziomie strategii IIT. Dowód i uzasadnienie zintegrowania projektu, tj. potwierdzenie, że dane przedsięwzięcie jest przygotowane wspólnie w partnerstwie JST, cechuje się oddziaływaniem wykraczającym poza granice pojedynczej gminy i przyczynia się do realizacji celów strategii, należy ująć w zapisach samej strategii, np. w opisach projektów w listach projektów IIT. Ciężar dowodu, tj. potwierdzenia zintegrowanego charakteru danych przedsięwzięć spoczywa na partnerstwie JST.

6. Dopuszczalne są zarówno wiązki projektów IIT jak i przedsięwzięcia całkowicie zorientowane w danym Celu Szczegółowym Programu lub Działaniu wskazanym w SZOP. Zintegrowanie w ramach wiązki oznacza wykazanie właściwości i powiązań pomiędzy projektami IIT ujętymi w różnych CP czy Celach Szczegółowych Programu, które stanowi dowód i uzasadnienie zintegrowanego charakteru działań. Wiazki projektowe będą miały znaczenie w przypadkach gdy bazą dla danego projektu będzie wykorzystanie produktów uprzednio zrealizowanego. Wiazkę projektów tworzą również min 2 projekty o tożsamym zakresie tematycznym (ten sam typ projektu) w danym Celu Szczegółowym, dla których można określić efekt zintegrowanego oddziaływania na obszar więcej niż 1 gminy. Wybór podejścia do zintegrowanych wiązek projektów pozostaje w gestii związku IIT.
7. **Z uwagi na otwarty charakter art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej, który określa minimalne elementy dla strategii IIT (zapis „Strategia IIT określa w szczególności:”) IZ FEL wprowadza dodatkowy wymóg związany z ustaleniem zakresu opisu projektów. Ustawodawca podkreślił, że strategia terytorialna IIT powinna obejmować „Listę projektów realizujących cele wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami”. W ramach ustawy nie wyznaczono jednak stopnia precyzyjności opisów projektów, a ten ma kluczowe znaczenie dla analiz możliwości ich wsparcia ze środków danego programu. Wobec tego, w ramach listy projektów IIT czy też w oparciu o inne narzędzia, np. odrębny dokument przyjęty uchwałą związku IIT/dokument operacyjny do strategii IIT zawierający wykaz i opisy projektów, zbiór fiszek projektowych, należy uwzględnić następujące elementy charakteryzujące dany projekt (wybór formy dodatkowego opracowania zawierającego doprecyzowujące zapisy należy do decyzji Partnerstwa JST):**
- 1) Wskazanie wnioskodawcy (w projektach partnerskich Lidera i Partnerów projektu);
 - 2) Krótki opis projektu: potrzeby realizacji projektu w podejściu zintegrowanym (w tym opis terytorialnego zasięgu projektu), cel, przedmiot i okres realizacji projektu (zakładane daty realizacji), wskazanie głównych odbiorców projektu;
 - 3) Koncepcja projektu (zakres rzeczowo-finansowy i jego składowe; szacunkowa wartość projektu i jego składowych, o ile wyceny cząstkowe będą możliwe do przedstawienia, w tym zakładana wartość ogółem, kosztów kwalifikowalnych, dofinansowania);
 - 4) Potwierdzenie zgodności z celami/celem strategii IIT - wskazanie celu strategicznego IIT, który będzie realizowany przy pomocy projektu. W

- przypadku gdy sam opis projektu nie będzie wskazywał na zintegrowanie działań w Partnerstwie JST należy wykazać zintegrowanie na poziomie celów strategii;
- 5) Wskazanie komplementarności z innymi projektami zapisanymi w ramach tworzonej strategii;
 - 6) Planowane źródła wsparcia do projektu - umiejscowienie projektu w ramach obszarów wsparcia Celu Polityki, Priorytetu i Celu Szczegółowego Programu (proponycja własna Partnerstwa JST) i, analogicznie – programu krajowego (jeżeli dotyczy);
 - 7) Gotowość dokumentacyjna projektu do podjęcia jego realizacji;
 - 8) Zgodność z zasadami horyzontalnymi (równości szans i niedyskryminacji) określonymi w Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz z zasadą DNSH.
8. Oprócz ww. katalogu elementów opisu projektu IIT, rekomenduję się ujęcie dodatkowych cech/parametrów opisujących projekt, których wprowadzenie usprawni procedurę opiniowania strategii w zakresie analizy możliwości sfinansowania działań, np. takie jak wskazanie:
- 1) wskaźników produktu i rezultatu projektu w oparciu o wskaźniki przyjęte w programie, SZOP;
 - 2) kodu lub kodów interwencji zgodnego z zakresem projektu (z załącznika nr I do rozporządzenia ogólnego pn. „Wymiary i kody rodzajów interwencji w ramach EFRR, EFS+, Funduszu Spójności i FST”, z Programu/SZOP);
 - 3) zasad zarządzania projektem oraz związanych z utrzymaniem jego trwałości po zakończeniu realizacji.
9. W przypadku, gdy ww. opisy będą niewystarczające do przeprowadzenia oceny możliwości wsparcia projektów z udziałem środków Programu, IZ FEL pisemnie zwróci się o przedstawienie przez wnioskodawcę dodatkowego załącznika wraz z dokumentacją będącą podstawą do podjęcia prac koncepcyjnych i projektowych lub dostępną (uzyskaną/sporzadzoną) dokumentacją projektu, np. wyciąg z dokumentacji planistycznej, projektowej, technicznej i/lub kosztorysowej, audytowej lub innej (np. inwentaryzacyjnej), która umożliwi ocenę projektu pod kątem udzielenia wsparcia z programu. Działanie to powinno zostać zrealizowane w ramach wstępnej procedury opiniowania Strategii IIT, o której mowa w Rozdziale V. Procedura opiniowania Strategii IIT Partnerstwa JST z OSI krajowych.
10. Przedsięwzięcia, które będą wstępnie zaadresowane pod obszar interwencji tematycznej Programu, tj. zgodne z jego warunkami i SZOP będą oceniane

przy pomocy „Listy sprawdzającej oceny projektów w zakresie możliwości wsparcia z udziałem środków programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027” (zał. nr 2 do przedmiotowej procedury). Ww. analiza projektów, która obejmuje również analizę cech wskazujących na zintegrowany charakter działań, stanowi integralny element procedury opiniowania strategii terytorialnej IIT opracowanej przez Partnerstwo JST z OSI krajowych.

Katalog badanych kwestii w ramach ww. listy w projekcie przedstawia się następująco:

- Czy beneficjentami projektów będą podmioty z obszaru współpracy Partnerstwa JST?
- Czy projekty posiadają umocowanie w diagnozie obszaru problemowego w strategii i jej celach i czy zostały skonsultowane (uzgodnione) w myśl zasady partnerstwa?
- Czy planowane terminy przygotowania oraz wdrożenia projektów uwzględniają podstawowe zasady kwalifikowalności dla perspektywy finansowej 2021-2027?
- Czy projekty zakładają realizację wskaźników produktu i rezultatu Programu?
- Czy w strategii wskazano projekty, które będą realizowane w partnerstwie (Lider i Partnerzy)?
- Czy w strategii wskazano projekty, które mają charakter indywidualnych projektów oddziałujących na min. 2 gminy z obszaru Partnerstwa JST?
- Czy na podstawie opisów projektów, możliwe jest określenie, że nie zostały one ujęte w innej strategii terytorialnej (np. w strategii ZIT MOF, GPR)?
- Czy w sposób wyczerpujący scharakteryzowano komplementarność projektów ujętych w przedłożonej strategii?
- Czy wskazano projekty zintegrowane? Czy przeprowadzony jest dowód na zintegrowany charakter planowanych w projektach działań?
- Czy w strategii wskazano projekty, które mają charakter indywidualnych projektów (punktowych/liniowych itp.), w tym z pominięciem opisu oddziaływania zintegrowanego?
- Czy w strategii ujęto projekty tworzące wiązki projektów (wiązkę tworzą projekty powiązane ze sobą tematycznie, a także np. realizowane w więcej niż jednym Celu Szczegółowym)?
- Czy w strategii wskazano projekty całkowicie zorientowane w wybranym Celu Szczegółowym?

- Czy opisy projektów odpowiadają na właściwe typy projektów wskazanych w danym Celu Szczegółowym Programu (lub też we właściwym Działaniu) (dotyczy oceny możliwości wpisania w danym obszar tematyczny)?
- Czy opisy projektów uwzględniają określone wykluczenia dla interwencji, w tym limity dla wybranych rodzajów działań (np. limity na budowę dróg lokalnych/ parkingów; horyzontalny zakaz budowy nowych budynków itp.)?
- Czy prowadzone są działania związane z przygotowaniem projektów do realizacji, w tym związane z uzyskaniem kompletu dokumentacji zezwoleniowo-środowiskowej (gotowość do podjęcia projektów celem ich realizacji)?
- Czy zakładane są działania oparte na finansowaniu z wykorzystaniem instrumentów finansowych? Jeżeli tak, to wymienić (podać np. nr projektów).

Ww. pytania badawcze są narzędziem weryfikacji – negatywne odpowiedzi na pytania nie determinują docelowego wyniku oceny. Wiążące ustalenia zawiera „Wynik oceny” obejmujący pytania:

- Czy projekty mogą zostać objęte wsparciem z udziałem programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027?
- Czy listy projektów w zaproponowanym kształcie mogą zostać pozytywnie zaopiniowane przez IZ FEL?

W zależności od specyfiki strategii terytorialnej opracowanej przez Partnerstwo JST z OSI krajowych, możliwe jest rozwinięcie ww. listy pytań i wprowadzenie dodatkowych zagadnień poddanych analizie. Odstępstwa, zagadnienia indywidualne, uwagi będą przedmiotem opisu w liście w kolumnie „Inne”.

Efektom realizacji ww. procedury będzie dołączenie zestawienia do zaopiniowanej strategii IIT, w której ujęty zostanie wykaz projektów sklasyfikowanych wstępnie jako adekwatny do interwencji zaplanowanej w FEL (w tym też – informacje o projektach niespełniających warunków wsparcia). Wynik procedury zostanie udostępniony danemu Partnerstwu JST wraz z opinią nt. możliwości sfinansowania działań objętych strategią terytorialną IIT. Zestawienia można nie sporządzać, w sytuacji stwierdzenia istotnych uchybień dokumentu strategii IIT przez Instytucję Zarządzającą Programami Regionalnymi, w tym niespełnienia wymogów podstawowych, które warunkują przeprowadzenie analizy list projektów. Wzór minimalnego zakresu opisu projektu do strategii IIT (fiszki projektowej) stanowi **załącznik nr 3**. Rekomenduje się wykorzystanie tego narzędzia, gdyż nie ma ono bezpośredniego powiązania z ustawowymi

obowiązkami wobec strategii terytorialnej IIT, tzn. zmiany/aktualizacje w fischkach nie oznaczają konieczności automatycznego dostosowania zapisów strategii terytorialnej (i odwrotnie).

h) Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie polityki przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej prezentuje (w formie graficznej i opisowej) pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego terytorium/obszaru w danym horyzoncie czasowym (obrazuje rozwój całego terytorium objętego strategią rozwoju ponadlokalnego w perspektywie realizacji jej celów). Przedstawia on zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować wyznaczone cele strategiczne oraz osiągnąć efekty tych celów. Wiąże zagadnienia społeczno-gospodarcze z przestrzennymi. Odnosi się do całej treści strategii, tzn. posiada umocowanie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej stanowią tekstowe rozwinięcie i objaśnienie części graficznej modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i jego interpretację dla potrzeb uwzględnienia w dokumentach planistycznych gmin.

Opiniowanie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej następuje na mocy ustawy o samorządzie gminnym i podlega odrębnej procedurze realizowanej przez DSiR UWML, która nie koliduje z procesem analitycznym wynikającym z opiniowania strategii terytorialnej IIT według uregulowań ustawy wdrożeniowej. Model nie jest elementem wymaganym przez rozporządzenie ogólne, ustawę wdrożeniową oraz wydanych do niej wytycznych, wobec tego DZ PR, opiniując strategię rozwoju ponadlokalnego pod kątem możliwości udzielenia wsparcia ze środków programu na 2021-2027, nie posiada uprawnień do ingerowania w proces służący wypracowaniu opinii Zarządu Województwa Lubelskiego w zakresie spójności modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej strategii ponadlokalnej z polityką przestrzenną województwa.

V. Procedura opiniowania Strategii IIT Partnerstwa JST z OSI krajowych

Strategie terytorialne IIT będą przedmiotem opiniowania przez Instytucję Zarządzającą poprzez:

- A) Wstępną weryfikację strategii terytorialnej opracowanej przez Związek IIT, poprzedzającą formalne przekazanie kompletu dokumentów do ustawowego zaopiniowania strategii IIT w trybie art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej, celem określenia właściwości dokumentu⁶ oraz wstępną weryfikację listy projektów pod kątem ustalenia właściwych IZ do przeprowadzenia procedur jej opiniowania⁷. Nie ma obowiązku wszczynania procedury wstępnego opiniowania strategii. Za zgodą IZ FEL możliwe jest bezpośrednio przejście do procedury zasadniczej, jeżeli spełnione zostaną warunki opisane w części B) niniejszego rozdziału.
- B) Zasadniczą procedurę opiniowania Strategii IIT, której efektem będzie uchwała ZWL dotycząca pozytywnego zaopiniowania strategii IIT w zakresie możliwości jej finansowania w ramach programu (art. 36 ust.4 ustawy wdrożeniowej), a w przypadku, gdy strategia dotyczyć będzie programów krajowych – opinii Ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Warunkiem wszczęcia procedury zasadniczej dla strategii rozwoju ponadlokalnego, pełniącej funkcje strategii IIT jest uprzednie uzyskanie pozytywnej opinii ZWL dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie (zgodnie z art. 10g ust. 5 u.s.g.).

A) Wstępna weryfikacja Strategii IIT Partnerstw JST

1. Wstępne określenie właściwości dokumentu strategii IIT ma na celu potwierdzenie, że przedłożony dokument jest faktycznie strategią terytorialną IIT dla Partnerstw JST, spełniającą wymogi ustawy wdrożeniowej i Umowy Partnerstwa.

⁶ Wstępne określenie właściwości dokumentu strategii ma na celu potwierdzenie, że przedłożony dokument jest faktycznie strategią IIT, spełniającą wymogi ustawy wdrożeniowej i UP.

⁷ Wstępny przegląd listy projektów i mapowanie projektów, celem wyselekcjonowania spełniających kryteria Programu oraz przeanalizowanie opcji i możliwości objęcia ich wsparciem z udziałem środków programu regionalnego i/lub krajowego.

2. W ramach wstępnej weryfikacji badaniu podlegają uwarunkowania dostępne, tj. warunki podstawowe realizacji IIT wskazane w Rozdziale III Realizacja IIT dla Partnerstw JST z OSI krajowych w programie Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 oraz (wstępnie) zakres strategii IIT opisany w części IV. Elementy Strategii IIT. Identyfikowany jest przedmiot i zakres projektów, które mogą zostać objęte wsparciem w programie regionalnym (lub krajowym – jeżeli dotyczy).
3. W trakcie procedury wstępnego opiniowania DZ PR posiada możliwość zgłoszenia uwag do treści przedłożonego dokumentu w zakresie wymagającym wyjaśnień lub doprecyzowania zapisów strategii terytorialnej, które warunkują dalszy proces jej weryfikacji oraz analizę projektów pod kątem zapewnienia wsparcia z udziałem środków programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Uwagi mogą zostać zgłoszone w trybie konsultacji e-mail lub w formie pisma IZ FEL do wnioskodawcy ze wskazaniem terminu na odpowiedź. W ramach procedury wstępnego opiniowania nie przewiduje się obowiązku wykorzystania list sprawdzających lub kart opinii strategii. Zgodę na sformułowanie i wystosowanie uwag wyraża Przewodniczący Zespołu ds. opiniowania strategii IIT po zasięgnięciu opinii członków Zespołu analizujących dokument zgodnie z zasadą „dwóch par oczu”. Wysyłka pisma (w formie elektronicznej lub papierowej) wstrzymuje bieg terminu wstępnego opiniowania strategii IIT. Uzyskanie odpowiedzi ze strony Partnerstwa JST warunkuje kontynuację procedury. Z chwilą złożenia dokumentów przez Związek IIT do IZ (formalna rejestracja potwierdzająca wpływ dokumentów Partnerstwa JST) rozpoczyna się dalszy proces weryfikacji dokumentu.
4. Wstępna weryfikacja strategii IIT nie jest trybem, który rozpoczyna procedurę opiniowania, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej. Niniejszy tryb poprzedza zasadniczą procedurę opiniowania i ma charakter konsultacyjno-uzgodnieniowy pomiędzy IZ FEL, a Partnerstwem JST z OSI krajowych, a także - w przypadku, gdy strategia dotyczy krajowych programów UE, obejmuje też wymianę informacji pomiędzy IZ programem regionalnym, a IZ programem krajowym.
5. Za wystarczającą czynność do rozpoczęcia procedury wstępnego opiniowania strategii IIT należy uznać przedłożenie do IZ FEL przez uprawniony związek IIT projektu strategii terytorialnej. Pełny komplet dokumentów i załączników wymagany jest natomiast do przeprowadzenia procedury zasadniczej.

6. Rekomenduje się uruchomienie procedury wstępnego opiniowania strategii IIT na etapie poprzedzającym przeprowadzenie konsultacji społecznych tej strategii.
7. Wstępna weryfikacja strategii IIT powinna zostać przeprowadzona w terminie 30 dni roboczych od dnia złożenia projektu strategii do IZ w formie papierowej.
8. Proces kończy informacja sporządzona przez IZ w formie mailowej (lub w formie tradycyjnego pisma), skierowana do właściwego związku IIT. Informacja zawiera:
 - a) W przypadku pozytywnej weryfikacji – potwierdzenie, że strategia IIT spełnia podstawowe warunki dostępowe Programu i może podlegać opiniowaniu w procedurze ustawowej (z wykazem uwag/propozycji uzupełnienia lub wyjaśnienia określonych kwestii),
 - b) W przypadku negatywnej weryfikacji – opis i uzasadnienie braku możliwości pozytywnej oceny strategii przez IZ programu.

B) Zasadnicza procedura opiniowania Strategii IIT Partnerstwa JST

1. Podstawą do wydania przez ZWL pełniącego funkcję Instytucji Zarządzającej Programami Regionalnymi opinii o możliwości finansowania strategii terytorialnej IIT ze środków Programu jest weryfikacja strategii dokonana przez Zespół ds. opiniowania strategii IIT powołany zarządzeniem Marszałka Województwa Lubelskiego. Oddział Programowania w DZ PR UMWL koordynuje prace Zespołu ds. strategii IIT.
2. Proces opiniowania strategii terytorialnej IIT, o którym mowa w art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej, może zostać rozpoczęty jedynie w przypadku przekazania do IZ FEL kompletu dokumentów wymienionych w pkt 4 niniejszego rozdziału. Analogiczny warunek, dotyczy strategii IIT opartych na krajowych źródłach wsparcia.
3. Proces opiniowania strategii terytorialnej IIT Partnerstwa JST z OSI krajowych polega na weryfikacji możliwości finansowania strategii terytorialnej IIT w ramach Programu przez Instytucję Zarządzającą Programem w terminie 60 dni od dnia jej otrzymania.
4. Wnioskując o wydanie opinii Instytucji Zarządzającej Programem dla strategii IIT lub strategii rozwoju ponadlokalnego pełniące funkcję strategii IIT, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy wdrożeniowej, należy przedłożyć pakiet następujących dokumentów:

- 1) Pismo przewodnie podpisane przez upoważniony do tego organ.
W zależności od przyjętej formy prawnej partnerstwa organem upoważnionym jest prezydent/burmistrz miasta-lidera (w przypadku porozumienia) albo prezes zarządu (w przypadku form kolegialnych).
Jeżeli pismo przewodnie podpisuje osoba działająca w imieniu organu (np. zastępca przewodniczącego Rady Partnerstwa JST) należy dołączyć stosowne upoważnienie.
 - 2) Dokument potwierdzający powołanie związku IIT. W zależności od przyjętej formy prawnej partnerstwa należy przekazać porozumienie albo statut i potwierdzenie wpisu do KRS (w przypadku form kolegialnych) lub inny równoważny dokument.
 - 3) Strategię IIT lub strategię rozwoju ponadlokalnego pełniącą funkcje strategii IIT wraz z dokumentami potwierdzającymi jej przyjęcie przez upoważniony organ. W zależności od przyjętej formy prawnej partnerstwa strategia IIT powinna być zaakceptowana przez Lidera porozumienia (w przypadku porozumienia) albo przyjęta uchwałą organu uchwałodawczego (o charakterze kolegialnym) upoważnionego do zatwierdzenia strategii.
 - 4) Listę projektów, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 3 lub art. 36 ust. 10 ustawy wdrożeniowej.
5. Celem formalnego zakończenia procedury opiniowania strategii IIT, w dokumentacji zaopiniowanej strategii powinny zostać zawarte wszystkie opinie i stanowiska organów i instytucji zaangażowanych w weryfikację, w tym ww. uchwały, opinie, stanowiska, które potwierdzają prawidłowość toku jej przygotowania, skonsultowania i przyjęcia. W przypadku strategii rozwoju ponadlokalnego, sporządzonej dla obszaru współpracy Związku IIT, obowiązkowym elementem jest przedłożenie pozytywnej opinii ZWL dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie strategii ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie (zgodnie z art. 10g ust. 5 u.s.g.). W przypadku strategii IIT łączącej źródła finansowania szczebla krajowego i regionalnego proces nie może zostać zamknięty do czasu uzyskania przez IZ FEL informacji zawierającej wynik opiniowania strategii terytorialnej IIT przez IZ programem krajowym. Prośba o udzielenie informacji nt. wyniku weryfikacji strategii terytorialnej przez IZ programem krajowym zostanie wystosowana w ramach pisma przekazującego „Uchwałę zarządu województwa w sprawie pozytywnego zaopiniowania strategii IIT przez instytucję zarządzającą programem regionalnym w zakresie możliwości jej finansowania w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027”. Wszelkie opinie, którymi dysponuje Związek IIT w momencie składania wniosku o wydanie opinii IZ FEL dla strategii IIT należy

dołączyć do pakietu dokumentów wskazanych w ww. pkt. 4. Pozostałe opinie należy dostarczyć IZ niezwłocznie po ich uzyskaniu.

6. Strategię terytorialną opracowaną przez Związek IIT wraz z pozostałymi wymaganymi dokumentami należy przesłać za pismem do Departamentu Zarządzania Programami Regionalnymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie w formie papierowej na adres: ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin lub za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: drpo@lubelskie.pl. Pliki wraz z załącznikami, które przekazywane są za pośrednictwem poczty elektronicznej winny mieć format pdf oraz doc lub docx (ODF).
7. O terminie złożenia strategii IIT do opiniowania decydują władze Związku IIT, za wyjątkiem przypadków dotyczących korygowania dokumentacji określonych w pkt 16. Przed formalną decyzją Partnerstwa JST o złożeniu dokumentów rekomenduje się uprzednie zgłoszenie gotowości do IZ FEL w tym zakresie (z wykorzystaniem kontaktów roboczych).
8. W 60-dniowym terminie przewidzianym na przeprowadzenie procesu opiniowania strategii IIT, władze Partnerstwa JST posiadają możliwość wystąpienia z pisemnym wnioskiem o wycofanie strategii z opiniowania. W przypadku wycofania strategii IIT, a następnie złożenia jej ponownie do opiniowania termin 60 dni liczony jest od początku.
9. Podstawą do wydania przez IZ FEL opinii o możliwości finansowania strategii IIT ze środków Programu jest weryfikacja dokonana przez Zespół ds. opiniowania strategii IIT.
10. Opiniowanie odbywa się za pomocą „Karty opinii o zgodności strategii IIT w zakresie możliwości jej finansowania w ramach programu Fundusze Europejskiego 2021-2027” stanowiącej **załącznik nr 1** do niniejszego dokumentu, poprzez przypisanie wartości logicznych TAK/NIE albo stwierdzeniu, że kryterium nie dotyczy złożonego dokumentu we właściwej pozycji z listy. „Karty opinii o zgodności strategii IIT w zakresie możliwości jej finansowania w ramach programu Fundusze Europejskie 2021-2027” uzupełniają „Listy sprawdzające oceny projektów w zakresie możliwości wsparcia z udziałem środków programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027” – **załącznik nr 2** do niniejszego dokumentu. Karty opinii o zgodności strategii IIT odwołują się do ww. List sprawdzających, co tworzy z nich integralną część Kart.

11. Weryfikacja dokonywana jest rzetelnie i bezstronnie przez dwóch pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, będących członkami Zespołu ds. opiniowania strategii IIT powołanego zarządzeniem Marszałka Województwa Lubelskiego. Członkowie Zespołu ds. opiniowania strategii IIT podpisują Deklarację bezstronności i poufności, której wzór stanowi **załącznik nr 5**.
12. Każda strategia IIT weryfikowana jest w oparciu o zasadę „dwóch par oczu”, niezwłocznie po przekazaniu dokumentu członkom Zespołu ds. opiniowania strategii IIT przez Sekretarza Zespołu ds. opiniowania strategii IIT, w terminie przez niego wskazanym.
13. Każda z osób, która weryfikuje Strategię IIT wypełnia odrębne listy sprawdzające i przekazuje je Sekretarzowi Zespołu ds. opiniowania strategii IIT. Ocena ta ma charakter opinii eksperckiej w zakresie poprawności ocenianego dokumentu i jego zgodności z kryteriami, określonymi niniejszym opracowaniem.
14. W przypadku gdy Karty opinii strategii, wypełnione odrębnie zgodnie z zasadą „dwóch par oczu”, będą w konkluzji zawierały negatywne oceny strategii terytorialnej opracowanej przez Partnerstwo JST, Przewodniczący Zespołu lub Zastępca przewodniczącego Zespołu ds. opiniowania strategii IIT zobligowany jest do wystosowania negatywnej oceny strategii IIT do Partnerstwa JST.
15. W przypadku wystąpienia w ocenie rozbieżności, tj. w sytuacji, w której jeden z oceniających zweryfikował Strategię IIT pozytywnie, a drugi negatywnie, Sekretarz Zespołu ds. Strategii IIT sporządza protokół rozbieżności, którego wzór stanowi **załącznik nr 4** do niniejszego dokumentu. Na jego podstawie decyzję o wyniku weryfikacji podejmuje Przewodniczący Zespołu, a w przypadku jego nieobecności - Zastępca Przewodniczącego.
16. Na podstawie protokołu zawierającego rozbieżność ocen w gestii Przewodniczącego Zespołu lub Zastępcy przewodniczącego Zespołu ds. opiniowania strategii IIT pozostaje:
 - Decyzja o wystosowaniu negatywnej oceny strategii IIT do Partnerstwa JST, lub
 - Decyzja o wystąpieniu do Związku IIT z uwagami w zakresie potrzeby doprecyzowania, wyjaśnienia lub uzupełnienia problematycznych zapisów ujętych w strategii w terminie wskazanym przez Przewodniczącego lub Zastępcę Przewodniczącego Zespołu. Powyższe wystąpienie nie wstrzymuje biegu 60-dniowego terminu opiniowania strategii IIT.

W przypadku niedopełnienia obowiązków przez Związek IIT, nieusunięcia wskazanych błędów/braków lub uchybień:

- 1) we wskazanym przez IZ FEL terminie lub
- 2) w terminie przeznaczonym na opiniowanie zgodnie z ustawą wdrożeniową,

Przewodniczący Zespołu lub Zastępca przewodniczącego Zespołu ds. opiniowania strategii IIT zobligowany jest do wystosowania negatywnej oceny strategii IIT do Partnerstwa JST. W przypadku opisanym w pkt 16 ppkt 1) IZ FEL może jednorazowo wydłużyć termin na wniesienie poprawek do dokumentu, pod warunkiem otrzymania wyjaśnienia Związku IIT ws. niemożności podjęcia działań naprawczych we wskazanych terminach i o ile występują okoliczności wskazujące, że proces opiniowania strategii IIT może zostać zakończony pozytywnie w określonych ustawowo ramach czasowych. Wyrażenie zgody na wprowadzenie działań naprawczych pozostaje wyłącznie w gestii IZ FEL.

17. W przypadku wskazanym w pkt 16 Przewodniczący Zespołu ds. opiniowania strategii IIT, a w przypadku jego nieobecności - Zastępca Przewodniczącego Zespołu ds. opiniowania strategii IIT podpisują także Deklarację bezstronności i poufności, której wzór stanowi **załącznik nr 5**.

18. Sekretarz Zespołu ds. opiniowania strategii IIT przygotowuje wniosek na ZWL wraz z projektem uchwały z opinią o możliwości finansowania strategii IIT w ramach Programu. Opiniowanie Strategii IIT nie stanowi procedury wyboru projektów do dofinansowania w rozumieniu ustawy wdrożeniowej. Wybór projektów będzie dokonywany po spełnieniu kryteriów określonych regulaminem naboru konkurencyjnego w danym działaniu IIT Programu.

19. Niezwłocznie po decyzji w sprawie pozytywnego lub negatywnego zaopiniowania strategii IIT w zakresie możliwości jej finansowania z Programu, Sekretarz Zespołu ds. opiniowania strategii IIT przygotowuje pismo do organu wykonawczego Partnerstwa JST przekazujące przedmiotową opinię.

20. Od negatywnej opinii wydanej przez ZWL nie przysługuje procedura odwoławcza. Strategię IIT należy poprawić zgodnie z treścią zawartą w uzasadnieniu do opinii i ponownie złożyć w komplecie (o którym mowa w pkt 4) do zaopiniowania na adres wskazany w pkt 6. Dalsze postępowanie jest prowadzone zgodnie z pkt 7-20.

VI. Dane kontaktowe

Informacji na temat opiniowania strategii terytorialnych przygotowanych/
opracowanych przez Partnerstwa JST z OSI krajowych udzielają pracownicy
Oddziału Programowania w Departamencie Zarządzania Programami Regionalnymi
w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie, dostępni pod
numerem telefonu (81) 478 14 61 oraz pod adresem drpo@lubelskie.pl.

Załączniki (5):

1. Karta opinii o zgodności strategii IIT w zakresie możliwości jej finansowania w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027,
2. Lista sprawdzająca oceny projektów w zakresie możliwości wsparcia z udziałem środków programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027,
3. Karta opisu projektu do strategii IIT - Fiszka projektowa (wzór),
4. Protokół rozbieżności ocen strategii IIT przez członków Zespołu ds. opiniowania strategii IIT,
5. Deklaracja bezstronności i poufności podpisywana przez Członka Zespołu ds. opiniowania strategii IIT/ Przewodniczącego Zespołu/Zastępcę Przewodniczącego Zespołu ds. opiniowania strategii IIT.